

ТМ	Г. XXX	Бр. 2	Стр. 353 - 356	Ниш	април - јун	2006.
----	--------	-------	----------------	-----	-------------	-------

Приказ дела
Примљено: 13.03.2006.

Милена Жикић
Филозофски факултет
Ниш

ДОПРИНОС УСМЕРАВАЊУ СТУДЕНАТА КА САМОСТАЛНОМ ИСТРАЖИВАЧКОМ РАДУ*

Студентски антрополошки часопис "*the POST*" представља освежење на часописној сцени, јер је у целини посвећен афирмацији самосталних студентских истраживачких радова. Студентима је тако, како онима у земљи тако и онима из непосредног окружења, пружена могућност да се на самим почецима професионалног усавршавања опробају и у писању научних радова.

Часопис садржи пет рубрика и то: *Радови, Превод, Интервју, Есеји и Појмовник*. Аутор првог рада *Етичка потрошња у Западној Европи и Америци* Марко Пишев – одговарајући на питања: Шта је то етичка потрошња, који су њени циљеви, постоје ли варијације у њеним испољавањима? Шта је антипотрошња? Како се манифестује потрошачки бојкот? – разматра основне идеје и циљеве код нас недовољно познате групе потрошача који себе називају етичким потрошачима и антипотрошачима. У оквиру успостављене сарадње са катедрама за етнологију са простора бивше Југославије, ауторка Јелена Шимац из Загреба, апсолвенткиња на одељењу за етнологију и кроатистику, радом *Неодољива привлачност виртуалне стварности или како остати при властитом идентитету*, отвара питање формирања новог друштвеног поретка, наиме виртуелног простора који мање спутава од стварног, али са собом носи опасност мешања стварног и фиктивног света и негативног дејства на интегритет нашег идентитета. Трећи рад, *Гастарбајтерске свадбе у селима у околини Пожаревца*, написан од стране Александре Новаковић, бави се проучавањем концепта разметљиве потрошње на примеру сеоских свадби у околини Пожаревца. Надограђујући се на Вебленово тумачење узрока разметљивог понашања, Кембелову критику и неколицину написа са домаћег простора, у прилогу се тежи давању одговора на питање који је заправо циљ разметљивог трошења у малој средини. У последњем раду из ове рубрике ауторке Деане Јовановић, *Нова српска мушкост: анализа конструкције идентитета на примеру часописа "Мушки свет"*, критичком суду подвргавају се упутства и савети упућени радно спо-

---

milanzikic86@EUnet.yu

* Часопис "*the POST*", година I, број 1, Klub студената етнологије и антропологије, Београд, 2005, 1-118.

собној мушкој популацији вишег имовног стања како да се високо позиционира на друштвеној лествици, под условом да има развијену друштвену мрежу пријатеља и пословних партнера. Добра страна рада јесте у томе што ауторка отворено указује на слабости оваквог ограниченог наступа, као што су гушење креативног мишљења, индивидуалности, врлина, необзирање на људска права, једнакост, расну, полну и верску толеранцију итд.

Наредне две рубрике у часопису, *Превод* и *Интервју*, садрже по један рад (у том смислу и подстицај уређивачком одбору за проширивање садржаја у следећим бројевима). Прилог Мориса Годелијеа *Шта је сексуални чин?* анализира значај сексуалног односа међу половима из Барије, популације из унутрашњости Нове Гвинеје, наводећи да постоје две врсте односа: хомосексуални пре брака и хетеросексуални после. Веза ове две врсте односа треба да покаже социјалну и космичку надмоћ једног пола над другим. Аутор, такође, показује да постоје сексуални чинови који се догађају потпуно у машини, без видљивих телесних манифестација, и други, који су чисто симболичке замене за сексуални чин. За Барије, људска врста потекла је од двоструког инцеста: између мајке и сина и између брата и сестре. Интервју који је члан редакције часописа Чарна Брковић урадила са антрополошкињом Мери Даглас, посвећен је виђењима угледне антрополошкиње принципа мишљења према коме одређујемо себе и друге. Мери Даглас наводи да је аналошко размишљање у рационалистичкој филозофији перципирано као интуитивно средство за откривање могућих путева решења. Према њој, антрополози су научени да проучавају колективне процесе класификације и еволуције који стоје иза индивидуалног чина мишљења. Уколико антрополози оно што раде не учине корисним и интересантним сродним научним дисциплинама, антропологији у будућности предстоји стагнација, сматра ова угледна антрополошкиња.

Рубрика *Есеји* садржи четири студентска рада. Петар Белухан разрађује проблематику *Постмодернизма у пракси студената*, уз констатацију да данашњег студента ништа није окуражило да пренесе своју спонтану и полетну интелектуалност на папир, јер писање амбициознијих текстова постаје право дипломираних студената. Есеј *Two or Three Things that I Know about Culture* Јелене Васиљевић упућује на значај културе као антрополошког појма и разликовање америчког и британског поимања концепта културе, као и његове истрајности међу заједницама које антрополози проучавају. Текстом *Матрилинеарна филијација и матрилинеарна "загонетка"* Бојан Тепавчевић, бавећи се матрилинеарним друштвима и проблемом наслеђивања порекла, права и ауторитета, као и проблемом локалитета групе, обухвата принципе филијације и системе наслеђивања у оквиру одређених група порекла.

Последња рубрика у часопису, *Појмовник*, представља водич кроз врсте, технике и стилове академског писања, уз покушај што коректнијег одговора на, не само студентско, питање – *како написати научни рад?* Последње странице часописа посвећене су семинару *Рооминг Антропологу*, одржаном у Београду и Охриду. Намера ових семинара била је окупљање студената из некадашњих југословенских република, ради успостављања сарадње и заживљавања интензивне академске активности. Тада је покренута и иницијатива за оснивање часописа који би објединио све студентске етнологске клубове и студенте етнологије из земаља бивше Југославије.

Од бројних истраживачких радова који су добили место у овом новопокренутом часопису, један ми је посебно привукао пажњу. Реч је о раду *Глобализација: кроз литературу и потрошњу*, који је у оквиру рубрике "Есеји", написан од стране Наде Вељковић, студенткиње ИИ године Филозофског факултета у Београду. Последњих неколико година, појам глобализације налази се у широкој употреби, у политичким дебатама, бизнису и медијима, због чега се наша ауторка усредредила на приказивање различитих дефиниција и тумачења феномена глобализације у литератури. У есеју се обрађују три кључна питања: *Почетак, различити приступи и шта је глобализација, Друга страна медаје и Његово величанствено тржиште или: како глобализација обликује потрошачко друштво.*

Одређујући феномен глобализације, ауторка констатује да се термин глобализација уводи у употребу шездесетих година XX века, док деведесетих година он постаје тема водећих дебата. Поједини мислиоци сматрају да је идеја глобализације "претерана", тј. да дебата на тему глобализације представља "многo приче о нечему што није ново" – став Виa Хатона – уз подсећање да су технолошке промене које данас постоје и изазивају револуцију постојале и у периоду индустријске револуције. На другој су страни појединци који сматрају да се глобализација и све промене које носи, означене често термином транзиција, јавила последњих деценија XX века, тачније после пада совјетског комунизма. Недоумица влада и око тога да ли је глобализација историјски процес или пројекат утицајних друштвених група у савремености. Издваја се категоризација Дејвида Хелда, који је учеснике у дискусији о глобализацији поделио у три школе мишљења: хиперглобалисте, скептике и трансформационалисте. Хиперглобалисти сматрају да је глобализација дуг историјски процес који је своју кулминацију доживео у последњим деценијама XX века. Скептици заузимају супротан став у односу на хиперглобалисте – сматрају да је глобализација процес који не доноси радикалне промене, док се трансформационалисти слажу да је глобализација реалан процес.

Поред очигледних добробити које са собом доноси (нпр. већа вертикална покретљивост захваљујући доступности процеса образовања најширим друштвеним слојевима), глобализација има и своју "другу страну": концентрација богатства у рукама привилегованих група и појединаца у смутним транзиционим временима, беспризорно згртање профита на рачун туђег рада, недостатак времена за породични и интимни живот, увећано сиромаштво трећег света итд.

Посебно болно место у друштвима захваћеним глобализацијским трендовима јесте владавина профита и тржишног пословања. Све може постати роба, укључујући и духовност, као што све може приступити колу капитализма како би могло да постане профитабилно. Вељковићева препознаје моћ глобализације у корпорацијама, брендovима и рекламама, претварајући на тај начин свет у шопинг-центар. Кључни мотиви привреде данас везани су за продају, маркетинг, спонзорство, лиценцираје заштитног знака – логоа, главног елемента глобализације који учествује у процесу потрошње уместо некадашњих изума и проналазака. Бренд временом постаје животни стил на начин да показује да потрошња није само "проста употреба добара", већ уживање моћи избора коју исказујете новцем. Због свега претходно изреченог, у закључним разматрањима свог, истовремено стручног, али и сту-

дентима разумљивог, текста наша ауторка упозорава да "треба показати људима да они нису само пуки потрошачи, већ креатори свог живота и принципа".

Хвале је вредна окренутост овог часописа афирмацији студентских прилога, као прве степенице у оспособљавању академица за самосталан научни рад. Истовремено, прилози из земаља у непосредном окружењу најбољи су показатељ да је култура увек прва пробијала круте, најчешће вештачке баријере међу народима. Иако то није нимало лако у нашим "тржишним временима", добронамерна препорука састојала би се у предузимању додатних напора да часопис учеста излазност, на пример, на свака три месеца, чиме би се омогућило већем броју студената да објављују своје научне првенце.